

Telesna vzgoja na začetku poti

Na zadnji seji občinskega odbora SZDL so člani plenuma in ostali gostje, ki so se v velikem številu odzvali vabilu SZDL, razpravljali o žgočem problemu, to je o stanju telesne vzgoje v občini. Uvodne misli je povedala Jelka Firbas, sekretarka občinskega odbora SZDL. Iz referata je razvidno, da v občini uspešno deluje samo TVD »Partizan« v Lenartu, medtem ko je dejavnost društva v Voličini skoraj v celoti zamrla. Tudi podružnica lenarskega društva v Jurovskem dolu slabo dela. Na seji so skušali izluščiti najbolj bistvene probleme, ki zavirajo hitrejšo

Domāče NOVICE

Leto III.
Štev. 23

Izdaja OBČINSKI ODBOR SZDL LENART
Lenart, 14. novembra 1963

doma in po svetu

Republiški izvršni svet je na eni izmed zadnjih sej razpravljajal o gibanju gospodarstva v tretjem tromesečju letošnjega leta in ugotovil, da je bilo to ugodno. Na seji so med drugim tudi sklenili, da je potrebno izdelati elaborat o problemih gradbeništva, kjer je veliko nerešenih problemov.

Na tretjem svetovnem srečanju novinarjev v Moskvi je govoril tudi sovjetski premier in prvi sekretar CK KPSS Nikita Sergejevič Hruščov. V svoji izjavi se je zavzel za prekinitve polemike med Sovjetsko zvezo in Kitajsko, ker bo sam razvoj pokazal, kakor je dejal, kdo ima prav.

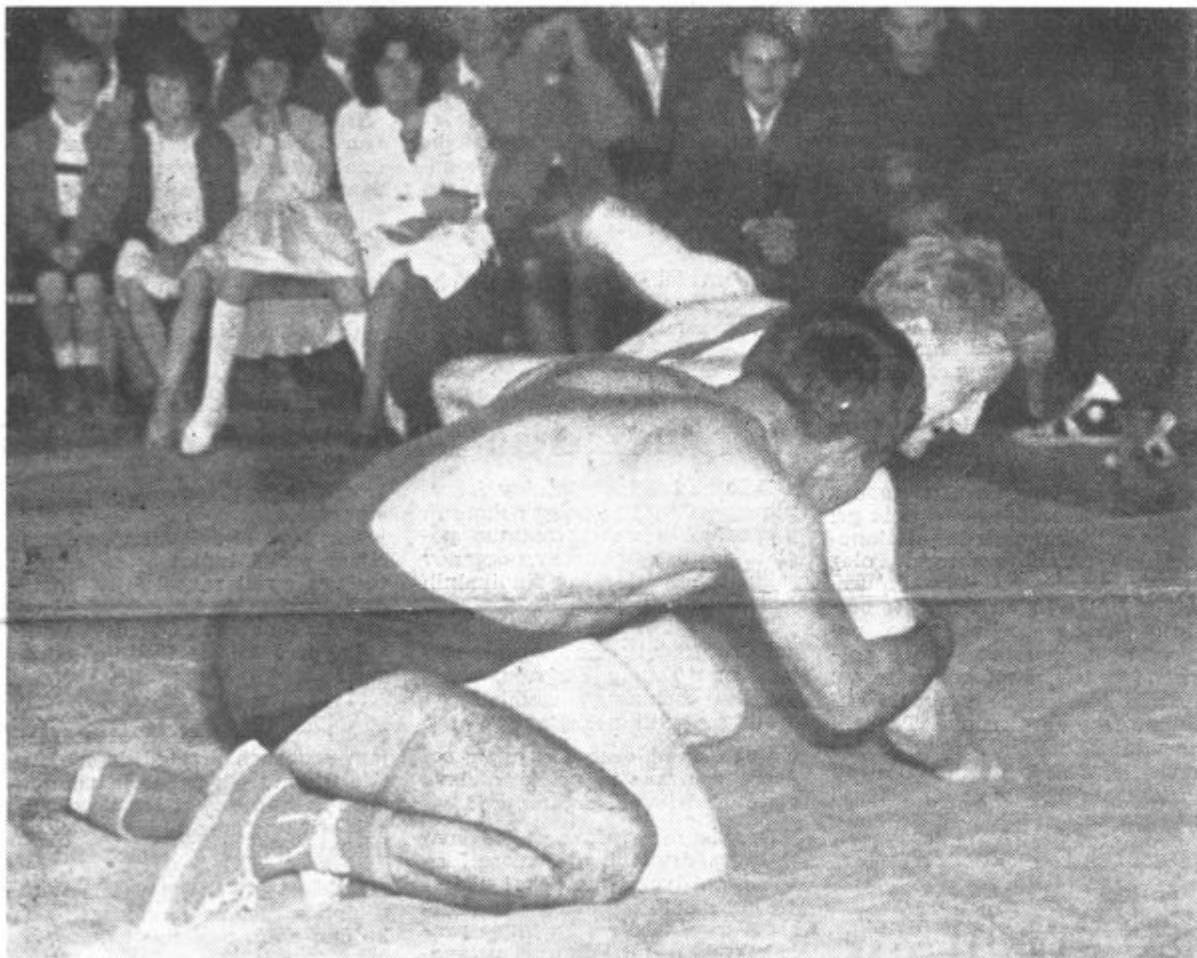
Centralni komite Zveze mladine Jugoslavije je ob 43-letnici Komsomola poslal CK Komsomola brzojavko v kateri je izrazil željo za še tesnejše sodelovanje med obema mladinskima organizacijama. Odbor za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja Organizacije združenih narodov je z absolutno večino glasov sprejel deklaracijo o prepovedi vseh oblik rasne diskriminacije. Na seji zveznega izvršnega sveta so sprejeli vrsto predpisov, ki urejajo razmere v Skopju. Ob tej priliki je bilo ugotovljeno, da so naši državljani in delovne organizacije vpisali blizu 42 milijard posojila za makedonsko glavno mesto.

V Bamaku so se sestali Ben Bela, Haile Selasie, Hasan II in Seku Ture v zvezi z obmejnim sporom med Alžirijo in Marokom. Razgovori so bili uspešno zaključeni s podpisom sporazuma o prekinitvi oboroženih spopadov in reševanju spora na miren način. K taki odločitvi je mnogo pripomogel cesar Haile Selasie.

1. novembra je za kratek čas obiskal Jugoslavijo etiopski suveren cesar Haile Selasie. Na razgovorih, ki jih je imel s predsednikom Titom in ostalimi jugoslovanskimi državniki je bilo znova potrjeno prijateljstvo med obema državama, ki se zlasti odraža v borbi za mir in v prizadevanjih za gospodarsko sodelovanje med obema državama.

V Sajgonu, glavnem mestu Južnega Vietnama je prišlo do državnega udara, ki je uspel. Bivši predsednik Ngo Din Diem in njegov brat, Ngo Din Nu, ki je bil šef zloglasne policije, sta napravila samomor. V Sajgonu so ustanovili začasno vlado, sprejeli začasno ustavo dežele in imenovali vršilca dolžnosti predsednika. Začasno vlado vodi bivši podpredsednik republike Nguen Ngok To. Z državnim udarom v Južnem Vietnamu se politika vlade bistveno ne bo spremenila z izjemo.

(Nadaljevanje na 3. strani)

ZA ROKOBORBO JE VELIKO ZANIMANJE. — Na zadnji seji občinskega odbora SZDL so ugotovili, da je telesna vzgoja šele v povojih. Med dokaj razvite panoge pa sodi rokoborba, ki se je zlasti uveljavila v Lenartu. Na sliki: posnetek z enega izmed zadnjih rokoborskih srečanj.

rast telesnovzgojnih organizacij. Ugotovili so, da je osnovni vzrok v pomanjkanju ustreznega vadiateljskega kadra, še važnejše pa je, da zlasti na šolah ne kažejo dovolj zanimanja in veselja za tovrstno dejavnost. Šole so v zadnjih letih zelo zanemarjale telesno vzgojo, saj ponekod niso izvedli niti programa po učnem načrtu in so čestokrat namesto telesne vzgoje poučevali ostale predmete. Šole so tudi malo sredstev namenile za telesno vzgojo učencev. Med tiste, ki so največ odmaknile za to dejavnost je lenarska šola, ki ima edina v občini tudi kvalificirano učno moč.

Na plenumu SZDL so nadalje ugotovili, da je glede na stanje na tem področju nujno potrebno ustanoviti občinsko zvezo za telesno vzgojo, ki bo usklajevala delo na področju telesne vzgoje in pomagala pri ustanovitvi novih društev. Izvolili so iniciativni odbor,

ki ga vodi Jože Vidrih, dolgoletni športni delavec. Občinski odbor SZDL je iniciativnemu odboru priporočil, naj bi se na terenu ustanovili iniciativni odbori, ki bi pripravili pogoje za ustanovitev novih društev »Partizan«. Poleg tega je menil, da se je potrebno lotiti čim prej ustanovitve športnih društev na šolah, odkoder bi črpali kasneje tudi članstvo za va-

ška telesnovzgojna društva. V zimskih in poletnih počitnicah bi kazalo, tako so menili na plenumu, organizirati tečaje za vaditelje, ki naj bi se jih udeležili v prvi vrsti učitelji, ki poučujejo ali bodo poučevali telesno vzgojo na šolah. Na plenumu so še govorili o krajevnih skupnostih in poslali poročilo o vpisovanju posojila za Skopje.

Seja občinskega komiteja ZKS Lenart

Pred letnimi konferencami Zveze komunistov

Na seji občinskega komiteja ZK, ki so ji prisostvovali tudi nekateri sekretarji osnovnih organizacij, so med drugim govorili o pripravah na letno konferenco osnovnih organizacij Zveze komunistov, ki naj bi bile končane do 15. decembra. Člani komiteja so poudarili, da je na konferencah

osnovnih organizacij v delovnih organizacijah potrebno predvsem govoriti o izpopolnjevanju planskih obveznosti, izdelavi statotov in prehodu na 42-urni delavnik, medtem ko bodo terenske organizacije posvetile največjo skrb statutom krajevnih skupnosti in nadaljnjim nalogam v zvezi s so-

cializacijo vasi. Iz omenjenih nalog naj bi izhajale tudi vse ostale drugorazrednega značaja. Na seji so imenovali novo org. kadrovsko komisijo v sestavi Tone Štefaneč, predsednik in člani Ivan Črnčec, Janko Kšela, Franc Klinc in Viktor Rep.

Priveditve v počastitev II. zasedanja AVNOJ

V nedeljo pred 29. nov. skupna proslava obletnice II. zasedanja AVNOJ in občinskega praznika — Svečana seja občinske skupščine v Kulturnem domu — Otvoritev Kulturnega doma — Bogat program prireditev — Lenart naj za to slavje dobi kar se da mi-kaven izgled.

Priljubljeni odbor je na seji 7. novembra dokončno odločil, da bo proslava obletnice II. zasedanja AVNOJ in občinskega praznika v nedeljo, 24. novembra. Letos bomo pomembno obletnico za jugoslovanske narode v naši občini slavili ob pomembnih delovnih zmagah, ki smo jih dosegli tudi pri urejevanju občinskega središča Lenarta.

24. novembra bomo odprli kulturni dom, ki bo prenovljen, lahko v celoti služil svojemu namenu z dvorano za gledališče in kinopredstave. Predvidoma bo prišlo tudi do otvoritve gostilne »Groz« in kluba, ki bo sodil med najlepše v okolici. Poleg teh objektov so pred dnevi zaključili še z gradnjo ceste skozi Lenart in Črni les ter predali svojemu namenu novo urejeno cestno razsvetljavo.

Prireditve v počastitev 20-letnice nove Jugoslavije in občinskega praznika se bodo začele v soboto, 23. novembra, ko bo mladina prižgala kresove. Svečano sobotno vzdušje naj bi pomagali ustvariti tudi Lenarčani, ki bi prižgali vse luči v prostorih, ki so obrnjeni proti cestam in ulicam. Trg naj bi bil tako svečano razsvetljen vsaj do 10. ure zvečer.

V nedeljo, 24. novembra bo ob 6. uri Lenarčane zbudila godba na pihala, ob 7. uri pa bo začetek orientacijskega patrolnega teka v izvedbi »Partizana« iz Lenarta. Od 8. do 9. ure bodo sprejemali goste, medtem ko bodo okrog 9. ure odprli kulturni dom in druge objekte, če bodo do takrat zgrajeni. Zatem bo v dvorani ob 9.30

svečana seja občinske skupščine, na katero bodo povabili člane občinskega komiteja, občinskega odbora SZDL in druge predstavnike družbeno političnih organizacij občine. Seji bodo lahko sledili tudi ostali občani. Slavnostni govor bo verjetno imel zvezni poslanec Ivan Ros. Ob 10. uri bo začetek akademije s kulturnim programom. Pred začetkom akademije bo delegacija Zveza borcev položila na grob padlih partizanov in sodelavcev vence. Dopoldanski del prireditev bo s tem končan. Popoldne ob 13.30 bo nogometna tekma med enajstoricama Lenarta in Sladkega vrha ali Radgone, ob 16. uri bodo lahko Lenarčani in okoličani po daljšem presledku prvič gledali kinopredstavo v obnovljeni dvorani. Predvajali bodo, če ga bo le mogoče dobiti, kinemaskopski film, ki je doživel velik uspeh pri nas in v tujini, pod naslovom »KOZARA«. Po kinopredstavi oziroma okrog 18. ure pa bo nastop rokoborcev iz Lenarta in Maribora.

Prav je, da se Lenart kot celota temeljito in vsestransko pripravi na 24. november. Hišni lastniki in hišni sveti bi morali poskrbeti za najnujnejša dela pri čiščenju in beljenju fasad stanovanjskih zgradb na trgu. Poleg tega bo potrebno vsaj za silo urediti pločnike in jih temeljito očistiti. Seveda bo potrebno poskrbeti, da bodo tudi ulice primerno čiste. In na koncu še to: lastniki hiš naj že v soboto popoldne izobesijo zastave. Tisti, ki jih nimajo, naj jih še pravočasno nabavijo. Torej, storimo vse, da bo praznik republike čim lepše praznovan.

Za stare hiše kredit brez soudeležbe

Pred kratkim se je sestel upravni odbor kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš, ki je razpravljal o problemih okrog dajanja posojil hišnim svetom. Na seji so ugotovili, da so bili nekateri hišni sveti večkrat prikrajšani pri kreditih, ker so ustvarjali premalo sredstev za soudeležbo, ki je bila potrebna za najetje kredita.

Da bi omogočili popravilo zgradb, v katere se spleča vlagati določena sredstva, so na seji sklenili, da lahko pod določenimi pogoji hišni sveti najemajo kredit brez vsakršne lastne udeležbe. O tem odloča upravni odbor kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš na lastni presoji.

SPOROČILO NAŠIM BRALCEM

Prihodnja številka »Domačih novic«, ki bo izšla 28. novembra, bo posvečena 20-letnici II. zasedanja AVNOJ v Jajcu. Zaradi tega bo na zadnji, 8. strani odpadla običajna rubrika Iz kraja v kraj, preložili pa bomo tudi objavljane sestavke »S slovenskimi rokoborci v Franciji«. Na zadnji strani bomo objavili razgovor z nekaterimi našimi delovnimi ljudmi v počastitev tega velikega praznika, medtem ko bomo, kakor kaže, na 6. strani začeli z objavljanim spominov tov. Zorana Poliča, našega rojaka na II. zasedanju AVNOJ-a.

Na prvi strani bomo objavili uvodnik izpod peresa Franja Muršeca, predsednika Občinskega odbora SZDL.

PRED USTANOVITVIJO KRAJEVNIH SKUPNOSTI

Občinski odbor SZDL Lenart je na zadnji seji razpravljal o pripravah na ustanovitev krajevnih skupnosti. Po daljši razpravi so se odločili, da priporočajo krajevnim organizacijam, naj bi se krajevne skupnosti ustanovile s sedežem v krajevnih centrih Gradišče, Cerkevjak, Lenart, Jurovski dol, Zg. Ščavnica, Benedikt in Voličina. Pri krajevnih skupnostih bodo v bodoče tudi tekoči računi, tako da

bodo lahko hitreje oziroma sproti plačevali za opravljeno delo. Zaradi tega in tudi zaradi drugih administrativnih poslov bo nujno, da se bodo s tem delom ukvarjali šefi krajevnih uradov. Na seji SZDL so sklenili, da se naj krajevne skupnosti ustanovijo do vključno 1. januarja, do 9. aprila prihodnje leto pa morajo biti sprejeti že njihovi statuti.

Ukrepi kmetijske zadruga Lenart za zmanjšanje poslovne izgube

V našem listu smo že poročali, da je Kmetijska zadruga Lenart v letošnjem I. polletju zaključila poslovanje z negativno bilanco. Uprava zadruga, samoupravni organi in politične organizacije so se takoj lotile analiziranja, kako izgubo zmanjšati. Posebna komisija je izdelala ekonomsko gospodarsko analizo, ki so jo obravnavale tudi vse delovne enote v zadrugi. Delavci in uslužbenci so se resno zavzeli za to, da se izguba kolikor je le mogoče zmanjša. Najprej so se lotili vprašanja, kako

znižati stroške uprave. Kmalu so ugotovili, da je mogoče število uslužbencev znatno znižati.

Pred združitvijo KZ Lenart, KG Selce, Lenart ter mizarstva »Brest«, je bilo v njihovih upravnih zaposlenih 38 uslužbencev z letnimi bruto osebnimi dohodki 25 milijonov din, medtem ko se je število zaposlenih v upravi nove zadruga Lenart znižalo v tekočem letu na 26 z 20 milijonov din bruto osebnimi dohodki. Tako ima lenarska zadruga letos za 31 odstot-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Z izdelavo statotov v delovnih organizacijah bo potrebno pohiteti

Delo na izdelavi statotov delovnih organizacij je poleg nekaterih gospodarskih nalog trenutno poglavitna naloga uprav. organov samoupravljanja in sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah. Da bi izvedeli, kako daleč so delovne organizacije s svojimi statuti, smo Tonetu Škrbanu, predsedniku občinskega sindikalnega sveta postavili nekaj vprašanj.

Kako na splošno ocenjujete sedanje priprave in potek izdelave statotov delovnih organizacij?

Dosedanje priprave za izdelavo statotov delovnih organizacij so nezadovoljive. Samo nekaj podjetij je izdelalo osnutek statuta oziroma teze, medtem ko jih je precej, ki so ostali samo pri ustanovitvi komisije.

Kateri so najvažnejši vzroki, da delo pri sestavi statotov v delovnih organizacijah tako počasi napreduje?

Eden od najvažnejših vzrokov je pomanjkanje ustreznega kadra. Je pa več vzrokov subjektivnega značaja. Dosedaj opravljeno delo pri izdelavi statotov jasno kaže, da uprave in organi samoupravljanja posvečajo premalo skrbi temu vprašanju. Nobena delovna organizacija se doslej še ni obrnila zaradi strokovne pomoči na strokovno organizacijo. Zaradi omenjenega ni čudno, da so k sestavi statotov doslej pristopili samo v Trg. podjetju »Izbira« Cerkevjak in »Potrošnik« v Lenartu, Kmetijski zadrugi Lenart, Gostinskem podjetju Lenart in Gradbenem podjetju.

Kakšno konkretno pomoč je Občinski sindikalni svet doslej nudil delovnim organizacijam pri sestavi statotov?

Komisija za izdelavo statotov pri Občinskem sindikalnem svetu

je doslej že pripravila razgovore s predsedniki istih komisij v podjetjih. Svet je delovnim organizacijam poslal tudi teze za statute ter ves ostali razpoložljivi material, ki nam je bil na razpolago. **Kako namerava Občinski sindikalni svet še v prihodnje pomagati?**

V kratkem bo sindikalni svet poslal vsem delovnim organizacijam podroben pregled dosedaj izišle literature s področja ustanovnosti in statotov, ki jim bo služila kot orientacija za lažje delo pri izdelavi statotov.

Kakšen naj bo po vašem mnenju statut delovne organizacije, da bo čim boljše zakonil odnose?

O statutih delovnih organizacij pravi ustava (80. člen ustave SRS, 91. člen ustave SFRJ), da delovna organizacija sprejme v skladu z ustavo in zakonom statut ter druge splošne akte, s katerimi se urejajo odnosi v delovni organizaciji.

S statutom se določijo notranja organizacija, delovno področje in odgovornost organov upravljanja, položaj delovnih enot in pravice delavcev pri upravljanju v delovni enoti, delovna in druga notranja razmerja in način poslovanja.

S statutom se lahko predvidi tudi določena poslovna samostojnost v posameznih delovnih organizacijah.

Kako si zamišljate način razprave o osnutkih statotov delovnih organizacij?

Razprava še skoraj v nobeni delovni organizaciji ni segla izven članov komisije, zato je tudi razumljivo, da je izbor vprašanj o katerih se je doslej razpravljalo, dokaj ozek. Menim, da bo potrebno razpravo čimprej prenesti na kolektive delovnih enot in kolektive delovnih organizacij.

UKREPI KMETIJSKE ZADRUGE LENART ZA ZMANJSANJE POSLOVNE IZGUBE (Nadaljevanje z 2. strani)

kov manj uslužbencev, ki prejemajo za 19 odstotkov manjše osebne dohodke, kot so jih uslužbenci prejimali v preteklem letu.

Ti ukrepi so bili podvzeti letos kakor hitro so ugotovili večjo izgubo. Tako so uspeli samo v upravi znižati stroške za 5 milijonov din. V zadrugi pa ne nameravajo ostati pri tem. Predvidevajo, da bo prihodnje leto zaposlenih samo 23 uslužbencev, kar pomeni, da bo v primerjavi z letom 1962 15 uslužbencev manj. Zanimivo je, da so v lenarški zadrugi letos uspeli znatno znižati tudi splošne stroške uprave. Tako so bili leta 1962 splošni stroški uprave pri prejšnjih kmetijskih organizacijah 53 milijonov din, medtem, ko so v sedanji zadrugi do 30. junija letos porabili samo 17 milijonov. Na podlagi potrošnje v I. polletju računajo, da se bodo do konca leta splošni stroški uprave povečali na 40 milijonov din, kar je za 37 odstotkov manj kot leta 1962. V kmetijski zadrugi Lenart bodo kot kaže, v celoti odvrgli trditve o tem, da so v večji kmetijski zadrugi tudi večji upravni stroški, kot so nekateri trdili.

Zadruga Lenart razpolaga letos z 80 milijoni din amortizacijskega sklada. Iz teh sredstev zadruga odplačuje anuitete za najete kredite letno 40 milijonov din. Kljub temu pa ji ostane še polovica sredstev amortizacijskega sklada, s katerimi bo mogoče nadomestiti že iztrošene stroje.

Ko so letos ob koncu I. polletja ugotovljali, katere dejavnosti so

ustvarile največjo izgubo, so ugotovili, da sodi med te tudi strojni park, ki je ustvaril predvsem zaradi neugodnih vremenskih razmer nad 8 milijonov din izgube. Stanje pa se je po podatkih v letošnjem III. tromesečju že bistveno spremenilo na bolje. Letni plan so namreč že realizirali 79 odstotno. Glede na predvidena kmetijska dela do konca leta pa bo plan prav gotovo v celoti izpolnjen.

V lenarški zadrugi ne bodo ostali samo pri teh ukrepih. Nasploh nameravajo v celoti izboljšati organizacijo dela in uvesti maksimalno štednjo povsod, kjer je le mogoče. Na zadrugi v Lenartu zagotavljajo, da bodo ob koncu leta zaključili poslovanje z minimalno izgubo, morebiti pa celo te ne bo, če jim bodo vsi ukrepi uspeli.

DOMA IN PO SVETU (Nadaljevanje s 1. strani)

mo izboljšanja odnosov z Budisti, ki so jih v večjem številu izpustili takoj po udaru iz tamkajšnjih zaporov.

Ta mesec je poteklo 46 let od velike oktobrske revolucije. V počastitev te obletnice so v Moskvi priredili veliko vojaško in civilno parado po kateri je govoril obrambni minister Sovjetske zveze maršal Malinovski, ki se je zavzel za mir na svetu. Obletnico oktobrske revolucije so proslavljali tudi v drugih deželah z različnimi prireditvami in sprejemi. Odbori in zbori republiške ter zvezne skupščine intenzivno razpravljajo o družbenem planu za leto 1964. Končni osnutek bo pripravljen za razpravo še ta mesec.

Uprašujete = ODGOVARJAMO

Zanima me, kakšne ugodnosti mi nudi zadruga, če ji prodam zemljo z gospodarskim poslopjem. Posedujem 5 ha zemlje v Zgornji Voličini.

A. K. Zg. Voličina

Kmetijska zadruga Lenart je precej zainteresirana na odkupu zemljišč na interesnem območju brez gospodarskega poslopja. Če je prodajalec sposoben za delo, je možnost zaposlitve v naši gospodarski organizaciji, kjer se lahko tudi strokovno izpopolni.

Ali so kakšni izgledi, da bi se cena škropivom znižala. Letos sem sadno drevje bolj slabo škropil prav zaradi visoke cene škropiv?

M. Ž. Smolinci

Cena zaščitnim sredstvom se v dolednem času verjetno ne bo znižala zato, ker so cene kvalitetnemu sadju tudi temu primerne. V naših sadovnjakih je treba pravočasno škropiti, da bomo pridelali dovolj kvalitetnega sadja in takrat nam škropiva ne bodo predraga.

Ivan Verboten
direktor KZ Lenart

Zanima me, če bo Delavska univerza Lenart v prihodnji izobraževalni sezoni priredi-

la kakšne tečaje za kvalifikacijo delavne sile in tem podobne tečaje in šole?

Delavska univerza je izdelala letošnji program na podlagi potreb in želja občanov. Dala ga je v pregled preko KO SZDL. Tako ima v programu strokovne tečaje za pridobitev kvalifikacije na delovnem mestu, pripravljaj tečaj za pridobitev visoke kvalifikacije za delavce tistih strok, ki čutijo potrebo po takem izobraževanju, tečaj za pridobitev popolne osemletke itd. Delavska univerza je že navezala stike s podjetji in ustanovami v občini, kjer so sicer izrazili, da je takšno izobraževanje nujno, a ko je prišlo do obravnave finančne plati tega izobraževanja, ki bi ga naj deloma krila podjetja in delavci, so se raje odločili za to, da se ne bodo izobraževali.

Delavska univerza je pripravljena prirediti vse vrste izobraževanja, če bo dovolj zanimanja in, če bodo tečajniki stroške krili tudi sami. Zelo bi nas veselilo, če bi nam sporočili, kakšno večerno šolo in kakšen tečaj si želijo odrasli in mladina vašega območja. Obrnite se na nas pisмено, na razpolago pa smo tudi za razgovor.

Janko Koblar
v. d. upravnik Delavske univerze Lenart

Piše: Josip Merdaus

Iz tehnike za šolo in dom (6)

Ko pristopimo k izmenjavi varovalk, si najprej roke trdo obrišemo s suho krpo in ugasnemo vse luči in izklopimo vse potrošnike (kuhalnik, likalnik, radioaparati...) kar je bilo pred okvaro vklopljeno. To je potrebno zato, da bomo pozneje, ko bo izmenjena varovalka, pri ponovnem zaporednem vklapljanju posameznih potrošnikov lahko ugotovili vzrok, radi katerega je pregorela varovalka. Varovalka je porcelanasti vložek, ki nas je obvaroval pred večjo nesrečo. Na videz je ta kosček porcelana z dvema medeninastima kopicama, brez večje vrednosti. Toda v notranjosti varovalke je bistvo življenja, ki jo ima varovalka. V njej je namreč zelo tanka bakrena žica, katere debelina je točno določena za vsako vrsto varovalke posebej. Vse premalo se zavedamo in premalo pozornosti polagamo na pomembnost varovalke. Ona naš resnično obvaruje pred nesrečo. Zakaj je pregorela? Gotovo radi kratkega stika, do katerega je lahko prišlo v samih napeljavah, v stikalu ali v likalniku, kuhalniku in podobno. Zakaj je varovalka pregorela, bomo morda bolje razumeli, če si pogledamo sledeči prizor. Pred nekim mostom je na tabli označena njegova nosilnost

5 ton. Če bi preko tega mostu peljal tovornjak s skupno težo 10 ton, bi se most gotovo radi preobremenjenosti porušil. Tudi varovalka pregori, če jo preobremenimo, kar pa se zgodi takrat, če smo istočasno vključili preveč potrošnikov ali naredili kratek stik. Tudi varovalke se med seboj glede obremenitve ločijo. Navadno uporabljamo varovalke na katerih piše 6 A, 220 V. Če to med seboj pomnožimo, dobimo zmnožek 1320 watov, ki določa zmogljivost same varovalke. ($A = \text{amperi}$, $V = \text{volti}$, $W = \text{vati}$). Amperi pomenijo v elektriki isto kot liter pri vodi. Z amperi merimo torej količino oziroma jakost električnega toka. Kakor potrebuje voda, da teče v cevi gotov pritisk, tako rabi tudi električni tok pritisk, da teče po žici in mu pravimo napetost, katero merimo z volti. Če odpremo vodovodno pipo, dobimo iz nje le toliko vode, kolikor premore debelina oziroma odprtina same cevi. Tudi iz električne žice bomo dobili toliko toka, kolikor premore žice glede na njeno debelino. In, če smo hoteli večjo količino toka preko žice, smo to sicer dobili, toda žica se je pri tem najprej segrela, nato zažarela in končno stalila ali pregorela. Zato je tu sedaj varoval-

ka, ki nam da le določeno mero toka, in nič več. Kadar smo to mero hote, kar pride pri kratkem stiku ali pri prevelikem številu potrošnikov, prekoračili, tedaj se varovalka žrtvuje, pregori in nas obvaruje pred večjo nesrečo, ki ima za posledico požar in drugo. Kadar bomo priključili istočasno večje število potrošnikov tako, da bo obremenitev prekoračila število 1320 W, bo varovalka pregorela. Primer: tri žarnice po 60 W, en kuhalnik 800 W, likalnik 450 W bo skupno 1430 W kar je dovolj, da nam pregori varovalka. Pri 6 amperski varovalki ne smemo imeti istočasno vključenih več potrošnikov, ker jo s tem preobremenimo. Varovalke ne popravljajmo sami, kar se tudi dogaja, ker je to kaznivo in smo morda z neveščim popravilom povzročili ogromno škodo sebi in skupnosti.

NEKATERI VELIKANI V SVETU TEHNIKE

Ko smo se nekoliko podrobneje seznanili z električno varovalko in o njeni vlogi, bi se v naslednjem odstavku nekoliko zadržali pri poglavju naših in svetovnih elektrarn glede njihove zmogljivosti v proizvodnji električne energije.

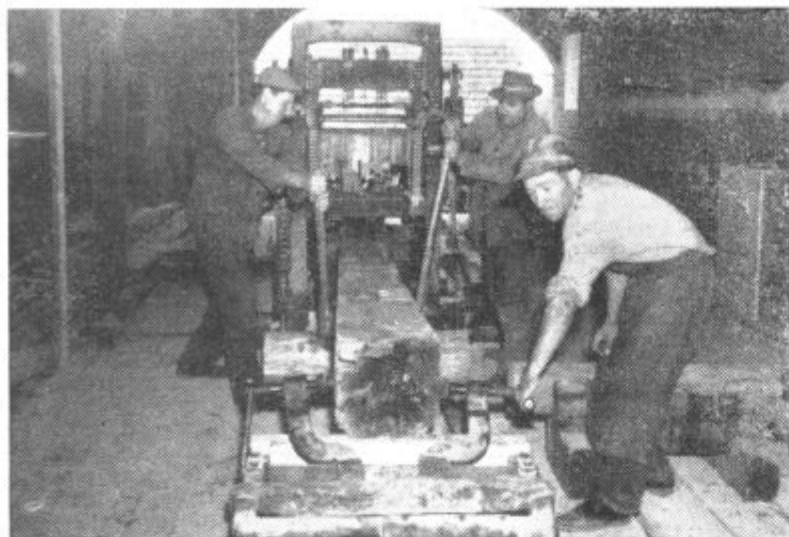
Nam so poznane številne hidrocentrale v dravskem bazenu in da še njihova izgradnja ni dokončana. Veliko zmogljivost imajo tudi naše elektrarne na Soči, v Vinodolu, v Jablanici, Mavrovu in drugod, kar je plod naše družbene ureditve in zmogljivosti naših delovnih ljudi. Seveda je zmogljivost teh elektrarn odvisna od količine vode, ki jo imajo te reke, ko poganjajo velike vodne turbine. Poglejmo, kako je z elektrarnami drugod po svetu in kakšne so zmogljivosti glede na proizvodnjo električne energije.

Največja hidroelektrarna na svetu bo vsekakor hidrocentrala, katero gradijo v Sibiriji in bo predvidoma dograjena v letu 1965. Zgrajena bo na reki Angari in bo imela 20 agregatov v skupni zmogljivosti 5 milijonov kilovatov. V letu 1966 pa bo dograjena velika sibiriska HE na reki Ob. Njen jez bo dolg 12 km, površina akumulacijskega jezera pa bo znašala nad 50.000 km² kar je več, kot skupna površina Danske.

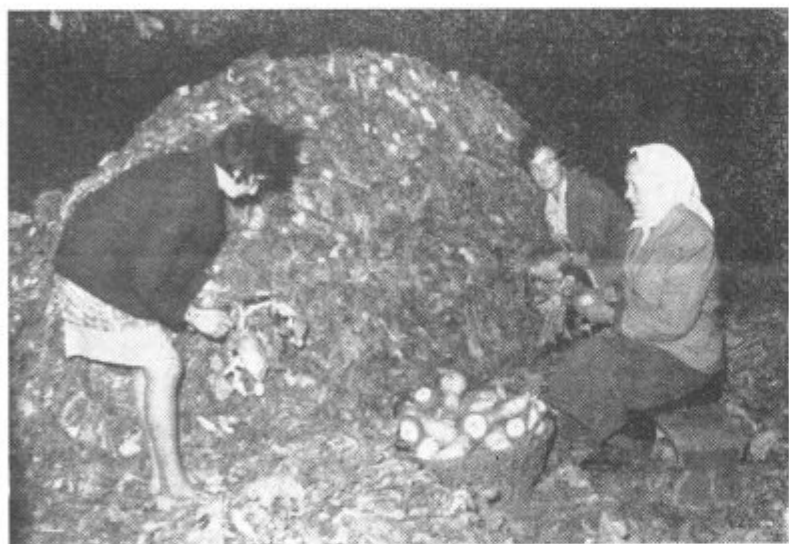
Največja kalorična elektrarna na svetu.

Pod imenom kal. elektrarna razumemo tisto elektrarno, ki je gnana od vodne pare. Za pridobivanje vodne pare uporabljajo premog in so le-te zgrajene v bližini premogovnikov. Največja taka elektrarna je v zvezni državi Tennesseeju v ZDA. Letno proizvaja 1.600.000.000 kilovatov ob uporabi 4.000.000 ton premoga. (Nadaljevanje prihodnjic)

V BESEDI in sliki

Pred kratkim je Kmetijska zadruga Lenart dogradila nov objekt, ki so ga kmetovalci težko pričakovali. Gre za žago, na kateri že nekaj dni žagajo za zasebne kmetovalce. Na sliki: žaga z delavci med delovnim procesom.

Jesenski popoldnevi in večeri so kaj primerni za obrezovanje repce, ki v naših krajih dobro obrodi. Mnogi kmetje repo pokladajo goveji živini, čeprav ni kaj prida hranilo. Na sliki: mati Polančeva s hčerka iz Voličine med obrezovanjem repe.

Kakor smo že poročali, je trg, podjetje »Povrtnina« iz Maribora v Lenartu pred kratkim odprlo svojo bogato založeno poslovalnico, ki jo kupci radi obiskujejo, predvsem zaradi primernih cen (kislj zelje 90 din, sveže zelje 25, paprika 60, čebula 90, solata 120, krompir 32, jabolka 90 in grozdje 165 din za kg). Poslovalnica je odprta od 8.—12. in od 14.—18. ure.

STROGO ZAVPNO

KORUZO JE KRADEL

V Voličinj na vseh koncih in krajih pripovedujejo, kako je neki funkcionar Rdečega križa, doma v tem kraju, nekega večera kradel korožo.

Osebo, ki ga je pri tem poslu zalotila, je nemilo rotal in prosil, naj ga ne zatoži sovaščanom, ki bi se nanj spravili z vso jezo. Zanimivo pa

je, da oseba, o kateri je beseda v tem sestavku, zna lepo govoriti in človeka kar mimogrede navduši za kar si bodi. Je pomembna osebnost tudi v turističnem društvu. Škoda le, da ima tako nizke osebne dohodke, da se mora preživljati s krajo korože. Morebiti pa se je bo le kdo usmilil v tem smislu, da bo končno pravici zadosteno.

ZDRAVILA IZ »UVOZA«

Nekatere delovne enote v Zdravstvenem domu Lenart imajo, kakor kaže, kaj čudno navado. V Lenartu je Lekarna, ki je vse doslej zadovoljila potrošnike, zadnje čase pa ni zlasti po volji nekaterim uslužbencem iz lenarškega ZD, saj se sicer ne bi moglo dogajati, da na primer zdravstvena postaja v Gradišču kupuje zdravila v Mariboru, kot da bi bila domača zastrupljena, ali pa kot da bi bila zdravila iz Maribora kaj bolj poceni. Ob tem neljubem in nesmiselnem početju se vsekakor lahko vprašamo, ali je v Lenartu sploh potrebno graditi novo lekarno, kot se o tem govori?

KRIŽANKA

MESTO OB TRAPAZEM TRAPAZEM	IMENLO ARTIKLO PLAME	ZAFINE SIVLI SE	SLOV OBI DEL IGA LAC JANJERI	OSONETI RTIČEK TELO	TEVA ZENA NIFEN
VESELA PULIČA TRUKITA					
HRIB PAI SEKURU					SMALI SLON SLIKAR TRAVATI
TRAVATI					
VILIK PREDI			PODOLN TELETRU		
SLON SLIKAR TRAVATI				BORIC	
TRAVATI TRAVATI					

Pred začetkom kulturno-prosvetne sezone Kako bomo organizirali klubsko življenje

K starejšim oblikam kulturno-prosvetne dejavnosti se je priključila še ena, ki sicer niti ni toliko nova, vendar pa še povsod ni zajela take širine in dosegla tiste kvalitete, ki bi jo naj. Gre za klubsko dejavnost.

Z ustanavljanjem klubov so začeli v mariborskem okraju že pred nekaj leti z namenom, da sprovedejo v življenje obliko delovanja, ki bi popestrila do tedaj znane oblike dela kulturno-prosvetne aktivnosti. Danes lahko ugotovimo, da je klubska dejavnost že dobila določene razmah in s tem do neke mere izpolnila pričakovanja.

Tudi v občini Lenart imamo 4 klube. Poskrbeti pa bo potrebno za ustanavljanje novih in za kvaliteto programov. Če že govorimo o kvaliteti, moramo spregovoriti še o oblikah klubske dejavnosti. V program dela klubov lahko zajamemo vse mogoče oblike, seveda pa se bomo odločili le za tiste, s katerimi bomo pritegnili pozornost širšega kroga ljudi in zadostili njihovim potrebam in željam. Pri sestavljanju programov moramo prvenstveno paziti na to, da niso programi enaki iz dneva v dan, ker bi s tem že v osnovi zgrešili. Kaj lahko vključimo v programe klubov? Z eno besedo:

vse: od debatnih večerov, literarnih večerov, nastopov pevskega zbora, recitatorskih večerov, raznih tekmovanj v šahu, namiznem tenisu, preko večerov »Pokaži kaj znaš« in »Spoznavajmo svet in domovino« do raznih tekmovanj v določenih spretnostih, veseljih večerov, predavanj, nastopov dramskih skupin, nastopov lutkarjev in podobnim. Vse to lahko zagotovimo v naših klubih brez večjih stroškov. Pogoj je le dobra volja ljudi, ki so zadoženi za delo v klubu. Če pa upoštevamo, da imamo v naših klubih še knjižnice, dnevno časopisje, radio, televizijo in morda še kaj, potem bodo naši programi lahko še bolj pestri in zanimivi. Klubi morajo izhajati iz dveh osnovnih stališč: širiti obzorje našemu delovnemu človeku ter dvigati njegovo kulturno in idejno raven. Program klubskega življenja naj bo vnaprej določen in je potrebno z njim seznaniti širši krog ljudi. Če se bodo ljudje, ki delajo v klubih zavzeli za čim boljše delovanje, potem bodo lahko uspešno prispevali k oblikovanju današnjega človeka. Prav je, da sedaj tik pred začetkom kulturno-prosvetne sezone razmislimo o teh vrsticah.

Boris Suban

V Cerkvenjaku lepi uspehi v telesni vzgoji

V Cerkvenjaku, tem prijaznem kraju na meji naše občine, se je prizadevna učiteljica Marija Belec zavzela za hitrejši razmah telesne vzgoje. Pred kratkim so uredili igrišče za odbojko, ki ga zaenkrat koristijo samo šolski otroci.

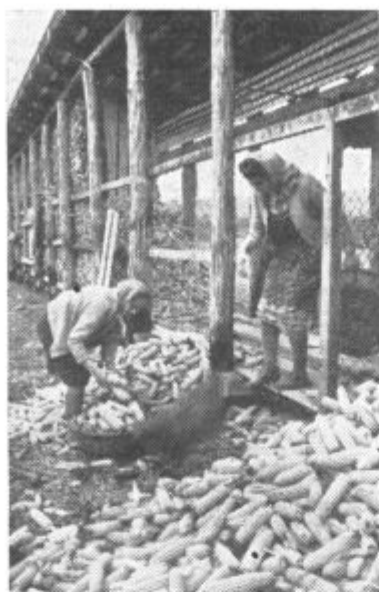
Kakor kaže, pa se jim bodo kmalu pridružili tudi odrasli, zlasti mladinci. Imajo tudi nekaj orodja za atletiko, ki pa je letos ne bodo mogli intenzivno gojiti, ker preurejajo dvorano, v kateri bi sicer lahko vadili. Med Cerkvenjačani, zlasti pa med šolsko mladino je veliko zanimanje za telesno vzgojo.

Pomisli -

Uganika objavljena v 21. številki »Domačih novic« dne 17. oktobra 1963 je bila, kakor kaže, trd oreh, saj smo dobili le malo pravih odgovorov. Zreb je nagrado za pravilno rešitev prisodil **MARJANU ČUČKU, Sp. Voličina 76.** Nagrado bomo poslali po pošti. Pravilna rešitev se glasi: **SLIKA PRIKAZUJE PRVO ZASEDANJE DELOVNIH SKUPNOSTI OBČINSKE SKUPŠČINE LENART, NA KATEREM SO ODBORNIKI PRISEGLI.**

-ugani

LENART ČEZ TRIDESET LET...

Na zadnji seji je občinska skupščina razpravljala o delnem urbanističnem načrtu za naselje Lenart. Iz poročila, ki ga je podal na seji skupščine predstavnik sveta za komunalne in gradbene za-

deve, povzemamo nekatere najbolj bistvene ugotovitve.

Po nepopolnih podatkih naj bi naselje Lenart leta 1961 štelo blizu 900 prebivalcev, s povečano stanovanjsko izgradnjo zlasti zadnji dve leti pa se je v tekočem letu število prebivalcev povečalo na tisoč. Od tega jih je nad 50 odstotkov zaposlenih v gospodarskih dejavnostih, v kmetijstvu samo 11,5, medtem ko jih je v delovnem razmerju v ostalih službah in dejavnostih 47 odstotkov.

Od 1953. leta do letos, se je število prebivalcev naselja Lenart povečalo šamo za 50. Podatki pa kažejo, da se jih je iz naravnega prirastka v teh letih nekaj odselilo. Poznavalci trdijo, da se Lenarčani selijo zlasti zaradi pomanjkanja ustreznih delovnih mest v občini, ki bi bila nujno potrebna glede na višje delovne sile v kmetijski proizvodnji na širšem območju. Urbanisti so izračunali, da bo mogoče s povečanjem števila primernih delovišč v prihodnjih tridesetih letih misliti na 4 tisoč prebivalcev v naselju Lenart. To torej pomeni, da bi se število prebivalcev povečalo samo za trikrat toliko, kolikor jih Lenart danes šteje.

Da se Lenarčani selijo drugam, govori tudi dejstvo, da je še vedno čutili pomanjkanje stanovanj, saj je na občini vloženi okrog 70 prošenj za stanovanja, na drugi strani pa se vozi na delo v občino 370 delavcev in uslužbencev, ki nimajo ustreznih stanovanj v občini.

V prihodnjih letih naj bi po urbanističnem načrtu gradili tudi več individualnih hiš na jugovzhodnem območju Lenarta, o čemer smo v našem listu že pisali. Na tem območju bo po delnem urbanističnem načrtu zgrajeni 27 visokopritličnih stanovanjskih hiš v zasebni gradnji. Prav bi bilo, da razmislimo, ali je soudeležba interesentov v višini 70 odstotkov sredstev stimulatívna za hitrejšo gradnjo stanovanj. Vse kaže, da bo potrebno razmisliti o nižji soudeležbi zasebnih interesentov pri najemanju kreditov za gradnjo stanovanj.

Tokrat smo izbrali nekoliko lažjo uganko, saj želimo, da bi čim več ljudi reševalo in pošiljalo odgovore. Torej, **ODGOVORITE, KAKO SE PISETA (Primek in ime) DELAVKI NA SLIKI IN KJE STA ZAPOSLENI?**

Tisti, ki bodo pravilno uganili, pridejo v poštev za nagradno žrebanje. Odgovore pošljite najkasneje do 1. decembra na naslov: Uredništvo »Domače novice«, Lenart, Radganska cesta 9.

Ob požaru na Dražen vrhu

Požrtvovalni reševalec

V noči od 27. na 28. oktober je v ranih jutranjih urah začelo goret gospodarsko poslopje last Simona Ahmajerja iz Dražen vrha. Na pomoč so najprej prihiteeli najbližnji sosedje, kasneje pa tudi gasilsko društvo iz Ščavnice in Lenarta. Med prvimi je bil na požarišču sosed Maks Polič, podpoveljnik GD Zg. Ščavnica. Sam pravi, da se je takoj lotil reševanja, to pa so tudi potrdili sosedje in okoličani, ki menijo, da bi za svoje nesebično in požrtvovalno delo zaslužil primerno gasilsko priznanje.

Požar je gospodarsko poslopje kmalu v celoti zajel. V hlevu pa je mukalo 5 glav goveje živine. Maks Polič ni veliko pomišljal. Skupaj z Antonom Čučkom se je lotil reševanja živine iz gorečega hleva. Z golimi rokami je odpenjal vroče verige in se boril z neznošnim dimom, ki ga je neki trenutek skoraj onesvestil. Čuček ga je vedno polival z vodo, da bi se mu ne vžgala obleka, ki jo je imel na sebi. Na sebi sicer ni imel nič drugega kot spodnje perilo in srajco, saj se v prvem trenutku niti ni spomnil na obleko. Šele kasneje se je oblekel. Po zatrtjevanju lastnika gospodarskega poslopja in nekaterih sosedov, je Maks Polič rešil za nad pol milijona din goveje živine. Pri tem se je v roke opeknel, pa tudi po telesu je dobil precejšnje opekline.

Nad klancem, obdana s sadovnjakom, stoji Jakčeva rojstna hiša. Kupila jo je njegova mama z zaslužkom od šivanja pri bogatih kmetih. V hiši je nekaj let živel sama, nato pa se je poročila s fantom, ki so ji ga priporočali znanci iz sosednje vasi. Bil je reven. Pri dvanajstih letih so mu umrli starši in je potem šel za hlapca. Priženil je samo nekaj obleke in omaro.

Zakonca sta prve mesece skupnega življenja preživela srečno. V »črni« kuhinji, ki ga je osvetljevalo majhno okence, je vedno dišalo po preprostih kmečkih jedilih. Ponoči pa so prilezli iz špranj ščurki ter ostala golazen in so zagospodarili nad ostanki hrane. Za enkrat je bilo pri hiši tudi dovolj drva. Gozda zakonca nista imela in sta si kurjavo prislužila z dnino in s šivanjem.

Mlada gospodinja tudi po poroki ni zavrgla šivalnega stroja, s katerim si je prislužila dom. Pridno je šivala od ranega jutra pozno v noč. Dela je bilo vedno dovolj. Komaj si je vzela čas za kuhinjo in opravila pri kravi in svinji. Stroj je skrbno negovala, ker ji je pomenil veliko bogatstvo. Saj ji je pomagal zaslužiti denar, katerega je primanjkovalo na vsakem koraku.

Mladi gospodar je vstajal zgodaj zjutraj in odhajal k sosednjemu kmetu na dnino. Doma okoli hiše je bilo malo zemlje, pa tudi njivica, ki je bila pol ure hoda od doma, ni zadoščala domačim potrebam. Pri kmetu se je bilo potrebno lotiti tistih del, ki jih je zahteval letni čas. Delati je bilo treba pridno in na rokah so se pojavljali žulji.

Po 9. členu uredbe o ureditvi in opravljanju dimnikarske službe (Ur. list LRS, št. 21-116/50) je občinska skupščina Lenart na seji občinskega zbora in zbora delovnih ljudi dne sprejela

ODLOK

o najvišji tarifi za dimnikarske storitve v občini Lenart
1. člen

Za območje občine Lenart se predpisujejo naslednje tarife, po kateri smejo dimnikarji zaračunavati dimnikarske storitve:

1. Odprto kuhinjsko ognjišče	din	150
2. Kmečka kuhinja z dvojnimi stopni	173	
3. Plezalni dimniki z vsemi kurilnimi napravami:		
a) za prvo etažo	85	
b) za vsako nadaljnjo etažo	30	
4. Navadni ruski valjasti dimniki:		
a) za prvo etažo	85	
za vsako nadaljnjo etažo	20	
5. Dimnikova cev do 2 metrov za vsaki nadaljnji meter	30	
6. Dimniki, centralne ogrevalne naprave in pekovske peči:		
a) za prvo etažo	150	
b) za vsako nadaljnjo etažo	45	
7. Dimniki, etažne peči in gostinski štedilniki:		
a) za prvo etažo	50	
b) za vsako nadaljnjo etažo	30	
8. Kanalne ogrevalne naprave:		
a) plezalni za 1 m	40	
b) ne plezalni za vsak meter	25	
9. Štedilniki:		
a) zidan z eno pečnico in kotličkom	60	
b) zidan z dvema pečnicama in kotličkom ter prenosljivi štedilniki	100	
10. Štedilniki v gostinskih obratih in zavodih:		
a) malega	180	
b) srednjega	270	
c) velikega miznega ali z nastavkom	360	
11. Bojlerji — grelci vode	45	
12. Bojlerji — grelci posode	45	
13. Pralni kotli	60	
14. Običajna železna peč do 2 m	70	
15. Peč sistema LUTZ in podobno, brez pečice	70	
a) z eno pečico	85	
b) z dvema pečnicama	120	

c) izredno velika	150
16. Pekovska peč na premog ali drva	215
17. Kmečka krušna peč	60
18. Pekovske parne peči:	
a) z eno pečico	290
b) z dvema etažnima pečnicama	370
19. Etažna peč	320
20. Centralne ogrevalne naprave:	
a) z majhnim kotlom do 8 m ² površine (do 9 členov)	230
b) s srednjim kotlom do 15 m ² površine (do 14 členov)	345
c) z velikim kotlom nad 15 m ² površine (nad 14 členov)	500
21. Odpiranje, zapiranje in čiščenje lončenih peči z materialom:	
a) mala	360
b) srednja	500
c) izredno velika	715
22. Izžiganje dimnikov:	
a) ruski in valjasti dimniki	345
b) plezalni dimniki	570
23. Pregled dimnikov z odstranjevanjem malte v novih in adaptiranih zgradbah:	
a) prvi pregled za prvo etažo	150
b) za vsako nadaljnjo etažo	20
c) za vsak nadaljnji pregled 25 % manj.	

2. člen

Za dimnikarska dela, ki so združena z nevarnim, vročim ali drugače otežkočenim delom, se na redno tarifo priračuna 30% pribitka.

Za dimnikarske storitve, ki se opravljajo na posebno naročilo stranke, se zaračuna v zamudo čas po režijski uri Komunalnega zavoda Lenart. Za naročilo ob nedeljah, državnih praznikih, ponoči med 20. in 6. uro ali z nadurnim delom, se zaračuna za 50% višja tarifa.

3. člen

Za dimnikarska dela, ki niso navedena v 1. členu tega odloka, čiščenje tovarniških dimnikov, parnih kotlov in velikih kanalov ter slično, se določi odškodnina po medsebojnem sporazumu po porabljenem času za opravljeno delo.

4. člen

Za kontrolni pregled štedilnika in peči, ki jih dimnikar samo pregleda, se plača 50% veljavne tarife iz 1. člena tega odloka.

5. člen

Dimnikar mora plačniku dimnikarskih storitev izdati potrdilo z naved-

bo cene in dimnikarskih storitev.

6. člen

Dimnikar je dolžan na požarno varnost pregledati vse kurilne in dimne naprave, ne glede na to ali se uporabljajo ali ne. Za pregled se zaračuna 50% od cene določene v 1. členu tega odloka. Kontrolni pregled dimnikov in štedilnikov zasebnih gospodinjstev se morajo opraviti v času od 1. 5. do 31. 8. vsakega leta.

7. člen

Obvezno čiščenje dimnovodnih in kurilnih naprav (vse vrste dimnikov) se opravi:

- vsak tretji mesec dimnikarske naprave odprtih ognjišč;
- vsakih šest mesecev plezalne dimnike, če nimajo več kot dve kurišči;
- vsak mesec kuhinjske (letne) in ostale dimnike;
- zimске dimnike od 1. oktobra do vključno 30. aprila vsako leto;
- vsakih 14 dni kurilne naprave v večjih gostinskih obratih, pekarnah in tistih podjetjih in zavodih, kjer se stalno mnogo kuri.

8. člen

Na zahtevo strank, podjetij, ustanov in hišnih svetov mora dimnikar predložiti kontrolno knjigo v vpogled.

9. člen

Za neopravljene dimnikarske storitve po krivdi dimnikarja se ne sme zaračunati in sprejemati plačila.

Ce dimnikar po krivdi stanke ne more ometati ali pregledati kurilnih naprav in dimnovodnih naprav, se zaračunamo tako, kakor da je bila storitev opravljena.

10. člen

Vse območje občine Lenart predstavlja en dimnikarski okoliš.

11. člen

Z dnem uveljavitve tega odloka preneha veljati odlok o najvišji tarifi za dimnikarske storitve na območju občine Lenart (Ur. vestnik okraja Maribor, št. 2-11/61) in odlok o spremembi odloka o najvišji tarifi za dimnikarske storitve v občini Lenart (Ur. vestnik okraja Maribor, št. 33-392/61).

12. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem vestniku okraja Maribor, uporablja pa se od 1. 8. 1963.

Štev.: 4/3

Lenart, dne 1963

Predsednik
Občinske skupščine
Edo Zorko l. r.

Podjetje »SUROVINA« v Mariboru potrebuje večje število delovne sile za opravljanje različnih del. Osebni dohodki se izplačujejo po delovnem učinku in so nad 20 tisoč din. Podjetje bo organiziralo prevoz iz Lenarta. Prijave pošljite na upravo podjetja »SUROVINA« Maribor.

SLUŽBO DOBI SEZONSKA DELOVNA SILA

Rudnik Velenje potrebuje neomejeno število kvalificirane in nekvalificirane delovne sile za gradbená dela. Delo bo trajalo v zimskih mesecih. Po potrebi pa ga bodo še podaljšali.

Osebni dohodki so dobri. Na razpolago so tudi samska stanovanja v Velenju. Iščejo predvsem mlajšo delovno silo. Interesenti se čimprej prijavite osebno ali pismeno na upravo rudnika lignita v Velenju.

— Naši kraji pa letu 1000 —

Piše: Franc Šuman (9)

Cesar Kruci niso zmogli sami odnesti ali odpeljati, so morali pomagati kmetje. Nekaj krdel Krucev se je razpršilo tudi v Spodnje Slovenske gorice. Ko so se bližali našim krajem, se je po hribih in dolinah razlegal klic prestrašenih ljudi: Bežite, bežite! Kruci pridejo, rebelija bo! Ko so ljudje slišali klice iz sosednih bregov, so naglo zakopali dragocenosti in zbežali proti Mariboru.

Kruci niso le ropali in požigali. Tudi z ljudmi so strahovito ravnali. Nekateri so streljali, zopet drugim so lomili vratove ali pa so jih kako drugače usmrtili. Nekaterim so sekali roke in noge, porezali ušesa in nosove. Mnoge so tudi slekli in jih tako nečloveško mučili. Bili so celo bolj surovi kot Turki.

V Radgoni so hitro izvedeli za prihod Krucev k njihovim sosedom na Murskem polju. Mestni župan je takoj zbral 30 meščanov in 300 dobro oboroženih kmetov in se z njimi napotil proti Ljutomeru. Ko je s svojo vojsko prispel do Braneka, je zapazil onkraj Mure nekaj sto Krucev, ki so od tod zbežali. Radgonski meščani in kmetje so se podali dalje proti Ljutomeru, kjer pa jih je že čakalo kakih 300 krucev, ki so se postavili po robu. Kmalu pa so

bili poraženi in pregnani iz trga, na bojišču pa so pustili več mrtvih, nekaj zastav, bobnov, sabelj in drugega vojnega orožja. Prvi dan po odhodu Draževe vojske (imenovana se je po svojem vodji radgonskemu županu) iz Radgone pride 70 Radgončanov in nekaj kmetov iz njene okolice proti Beneku. Iz smeri Krapja se v tem trenutku zaslisi strašen krik Krucev. Kakih 100 konjenikov in 300 pešcev se požene proti Radgončanom, ki se naenkrat zaradi strahu ne morejo znajti. Bežati niso hoteli, zato so oklevali, medtem pa je prispela Draževa skupina, ki se ji je še pridružilo več tržanov in kmetov ljutomerske županije. Kruce so obkolili. Edina prosta pot jim je preostala proti Muri, zato so se Kruci branili na vse načine. Okrog 300 jih je obležalo mrtvih, mnogo pa se jih je v Muri potopilo, medtem ko so jih 50 živih ujeli. Draževa vojska je privobila tri lepe zastave, dva bobna in mnogo drugega orožja, 90 konj in 100 parov škornjev ter čevljev.

3. februarja 1704 se nenadoma pojavijo trume Krucev več tisoč pešcev in konjenikov pred trgov Središče. Tu je živel takrat malo tržanov. Nekaj jih je pobrala kuga, ki je zadnji dve leti razsajala tod okrog, nekaj je bilo v cesarski vojski, nekaj pa si je poiskalo varnejše zavetje v krajih ob

vznožju Pohorja.

Maloštevilni tržani se Krucom niso upirali, še posebej ne, ko so slišali, da Kruci nameravajo napasti ormoško graščino, ki je Središčanom prizadejala mnogo bridkosti. Središčani so se pridružili Krucom, ki so se takoj lotili farovža in župnika Arnija Wagnerja, ki so mu odnesli 300 mernikov (mecnov) zrnja in čez 40 hl vina.

Župnik si je z begom komaj rešil življenje. Tedaj so se Kruci združeni s Središčani pognali proti Ormožu, ki so ga z velikim hrupom napadli. Najprej so vdrli v graščino, kjer so vse premetali, pa graščaka vseeno niso našli. Potem so nadaljevali s takim početjem v mestu, kjer so izropali skoraj vse hiše, nazadnje pa so še mesto in grad zažgali. Mesto Ormož še niti niso plameni povsem zajeli, ko so Kruci že divjali proti Veliki Nedelji.

Tam jih je pričakoval prior nemškega viteškega reda Maksimilijan Krajner s svojimi ljudmi in nekaterimi pribeglimi Ormožanci. Vsi skupaj so se postavili Krucom pogumno v bran in jih naposled pregnali. Raztepena krdela Krucev so potem vlamljala v goricah v kleti. Kruci so zažgali okrog 160 viničarij s prešami vred. Eno krdelo je prišlo do miklavževske cerkve, ki je bila zaklenjena, v farovžu pa nikogar ni bi-

lo. V to cerkev so potem vlomili in odnesli vse dragocenosti ter porušili oltar, potem pa odvihrali proti Jeruzalemu. Na Babjem klanecu je pričakoval Kruce miklavževski župnik Martin Stariha, ki jih je s svojimi ljudmi skoraj do kraja potokel.

Kruci so naropano blago s tega pohoda po ljutomerskih in ormoških goricah prepeljali v Središče, ki so ga izropali in požgali.

Kruci so se več tednov mudili v ljutomerskih goricah in središki okolici o čemer so izvedeli bližnji Hrvati. Ti so nekega dne prišli z večjo trumo in Kruce pregnali odtod proti Muri. Odvzeli so jim precej naropane blaga in jih nekaj tudi pobili. Kruci so prihajali večkrat v naše kraje. Ti pohodi pa niso bili nikdar zapisani in o njih govori samo ljudsko izročilo. V tistih časih so v vseh naših krajih določili vaške straže, ki so hodile k Muri, tedanjji mejl, oprezovat za Kruci. Iz leta 1707 je znano, da je trg Središče dal 420 stražarjev. Trg Veržej, ki je bil na meji ob Muri pa je imel že svojo streško četo (trško gardo), ki se je posebej proslavila s svojimi poveljniki. Med njimi je bil neki Copor po poklicu sodar, silno močan in hraber človek, ki je v spopadih s Kruci uporabljal železen oklep. Še pomembnejši naj bi bil Štefan Rapoša, o katerem še kroži v teh krajih danes več pripovedk. Rapoša je bil zelo inteligenten, imel je krasno pisavo, znal pa je celo latinski jezik. V bojih s Kruci je pokazal mnogo vojaškega talenta.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Voličinske jame so turistično nepomembne

Pred kratkim se je posebna ekipa strokovnjakov mudila v Voličini z namenom, da razišče podzemeljske jame. Strokovnjaki so nam iz prve roke postregli s podatki, da voličinske jame nimajo nobene turistične vrednosti, zlasti zato, ker so nepovezane in lahko trdim, miniaturne. Nekoliko večja je jama ob cesti na Strmi gori, kjer pa je zelo malo kapnikov,

mного lepša je sicer jama desno od te, ki pa je tako majhna, da se v njej komaj obračata dva človeka. Vse kaže, da se kakršnakoli investicija v urejevanju voličinskih jam ne bi izplačala in bi pri turistih zanje gotovo ne bilo posebnega zanimanja, ker so premajhne in ker zdaleč zaostajajo po lepoti za znanimi jamami na slovenskem ozemlju.

Marjan-Jože Tratar

Vtisi s popotovanja

POITALIJI

Moderni »nomadi« dandanes uporabljajo za svoje »pohode« že vsakovrstna vozila, med katerimi prevladujejo fički domače in italijanske proizvodnje. Tudi mi štirje smo se dobro pripravili in pošteno natovorili ter z našim fičkom sredi letošnjega julija od-

sukale okoli 600 lir v Dolomitih, kjer še ni bila sezona do 1500 lir ob Sredozemskem morju, kjer je bila turistična sezona na višku. Na poti smo bili prepuščeni lastni iznajdljivosti, zato smo si že doma preskrbeli prospekte mest in načrte, s katerimi smo se kar dobro znašli na popotovanju po sosednji Italiji.

Z načrtom, ki sva si ga s prijateljem Mirkom, našim soferjem naredila pred potovanjem, sva kar dobro zadela. Za vso pot sva predvidela 2745 km, prevozili pa smo jih računano po števcu 2753. Da bi bilo potovanje tudi ekonomično in v organizacijskem pogledu v redu, smo si delo vsi štirje med seboj razdelili. Ženski sta v glavnem skrbeli za kuho, hrano in stanovanje, ostali del pa je pripadal boljši polovici članov naše ekipe. Jaz sem predvsem skrbel za kulturno propagandni del potovanja. Potovati z lastnim vozilom je velika prednost. Ustavljali smo se, kjer smo pač želeli. Pa tudi slikali smo lahko lepo v miru kot bi sicer, če bi brzeli s kako izletniško skupino skozi kraje. Na koncu uvoda bi rad poudaril, da če greš prek meje na te velike ceste, moraš biti dober, predvsem preudaren voznik, ne prehiter, z dobrimi refleksi in poznati moraš res dobro mednarodne prometne predpise. Če vse to obvladaš, se ti kljub temu lahko zgodi, da pride do nesreče niti ne po lastni krivdi. Italijanski vozniki se čutijo na domačih cestah skoraj preveč domači in prehitro vozijo. Na ovinkih kar »režejo«. Naš Mirko na srečo na vsej poti ni imel niti enega prometnega prekrška, za kar se sva zahvaliti med drugim tudi strogi izpitni komisiji in dobrim predavateljem v avto šoli.

Pri kraju smo z uvodom. V prihodnjih številkah boste lahko sledili potovanju naše skupine preko Dolomitov, do italijanskih jezer, po Lombardiji in drugih krajih zanimive Italije.

(Se nadaljuje)

ODKUPNE CENE KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVINE PRI KMETIJSKIH ZADRUGAH LENART IN ZGORNJA ŠCAVNICA

ZIVINA	Vrsta	Kvaliteta	Starost do	Teža nad kg	Klavnost v %	Cena Prosto	Fogodbno
Prašiči za bekoni:	I. vrsta teža od 80 do 95		8 m.	—	—	300	320
	II. vrsta teža od 80 do 95		8 m.	—	—	280	300
Prima mesnati prašiči:	v teži od 80 do 95 kg		12 m.	—	—	265	285
	v teži od 95 do 110 kg		12 m.	—	—	270	290
	v teži od 110 do 125 kg		12 m.	—	—	280	300
Mesnati prašiči:	v teži od 80 do 95 kg		12 m.	—	—	255	275
	v teži od 95 do 110 kg		12 m.	—	—	260	280
	v teži od 110 do 125 kg		12 m.	—	—	270	290
	v teži od 125 do 180 kg		12 m.	—	—	270	290
Mastni prašiči:	v teži od 80 do 95 kg		12 m.	—	—	255	
	v teži od 95 do 110 kg		12 m.	—	—	260	
	v teži od 110 do 125 kg		12 m.	—	—	265	
	v teži od 125 do 180 kg		12 m.	—	—	265	
Ostale svinje:							
izločene svinje in merjasci			24 m.	—	—	255	
Mladi junci in junice:	junice Ia		18 m.	400	58	265	285
	junci Ia		18 m.	450	58	265	285
	junci in junice II		18 m.	400	52	245	
Starejši junci in junice:	junice Ia		36 m.	450	56	265	285
	junci Ia		36 m.	500	56	265	285
	junice I		36 m.	420	54	255	275
	junci I		36 m.	470	54	255	275
	junice — junci II		36 m.	400	50	245	
	junice — junci III		36 m.	400	46	215	
Biki stari nad 3 leta:	biki Ia		nad 36 m.	600	56	245	
	biki I		nad 36 m.	550	54	225	
	biki II		nad 36 m.	500	50	205	
	biki III		nad 36 m.	450	46	175	
Voli stari nad 3 leta:	vol I		nad 36 m.	550	54	220	
	vol II		nad 36 m.	500	50	200	
	vol III		nad 36 m.	450	46	165	
	vol IV		nad 36 m.	400	42	135	
Krave stare nad 3 leta:	krave I		nad 36 m.	450	52	215	
	krave II		nad 36 m.	450	48	195	
	krave III		nad 36 m.	400	45	170	
	krave IV		nad 36 m.	350	42	150	
	krave V		nad 36 m.	350	40	135	
Jagnjeta tsarejša od 5 do 12 mes.:	jagnjeta I		20	54	255		
	jagnjeta II		20	50	230		
Ovce in ovni stari nad 2 leti:	ovce in ovni I		35	50	175		
	ovce in ovni II		35	45	150		
	ovce in ovni III		30	42	125		
	ovce in ovni IV			40	95		

Teža se ugotavlja pri prašičih in govedu po 12 urnem postu, ali z odbitkom pri prašičih 2 do 3 %, pri goveji živini pa do 10 % zaradi prekomerne nahranjenosti.

OPOMBA UREDNISTVA: Gornje cene veljajo enako za obe kmetijski zadrugi glede na določila pred kratkim izišlega predpisa.

KMETIJSKI PRIDELKI KZ LENART

Jabolka:	Kvaliteta	Debelost	Cena
kanade, jonatan, boskopski kosmač, zlata parmerna, londonski peping, oranžna reneta, zveznata reneta, krivopecelj	I	60	50
Jabolka: ostale vrste — lederica, damazonka, herbertova, baumanova reneta, rdeči in zeleni štetinec	I	60	30
Jabolka: vse sorte	II in III		15
Slive: pozne, trošene za predelavo	I		20
Hruške: plemenite sorte	I	nad 60	50
Hruške: ostale sorte		od 40	30
Krompir: jedilni	I		30
Seno — otava: brez šara	I		15
Gobe: suhe, bele	I		1.000
Jajca: sveža, zdrava		60 g	24
Jajca: drobna, zdrava		50 g	20

KZ ZGORNJA ŠCAVNICA

Pšenca — rž do 14 % vlage ter največ 2 % primesi	kg	50 din
Oves — ječmen do 14 % vlage ter največ 2 % primesi	kg	45 din
Koruza — klip največ 18 % vlage	kg	25 din
Jabolka I vrsta od 60 mm	kg	50 din
Krompir jedilni zdrav, čist brez zemlje, neogrizen od debeline jajc naprej	kg	18 din
Seno in otava	kg	18 dni
Slama	kg	8 din
Jajca sveža	kos	27 din
Orehi suhi tanko lupinasti	kg	180 din
Fižol — cipe suhi letine 1963 čist	kg	170 din
Fižol — prepeličar suhi letine 1963 čist	kg	150 din
Fižol — enobarvni suhi letine 1963 čist	kg	130 din
Fižol — mešani suhi letine 1963 čist	kg	100 din

ZA MOREBITNE SPREMEMBE CEN V CASU DO IZIDA NASLEDNJE STEVILKE UREDNISTVO NE JAMCI.

Naročite

»Domače novice«

potovali na 14 dnevni potep po Italiji. Za uvod naj dodam, da smo na vsej poti živeli ob hrani, ki smo jo ponesli s seboj razen sadja in kruha, ki smo ga kupili za devize. Spali smo po raznih hotelih in smo bili s prenočiščem kar zadovoljni, čeprav so se cene

FILMSKI SPORED

GRADIŠČE

17. novembra ob 15. in 20. uri
»SOLUNSKI ATENTATORJI«,
jugoslovanski zgodovinski film.

24. novembra ob 15. in 20. uri
»NEPRICA KOVANA LJUBE-
ZEN«, ameriški barvni film.

VOLIČINA

17. novembra ob 15. in 18. uri
»SIGNALI NAD MESTOM«,
jugoslovanski kinemask. film.

24. novembra ob 15. in 18. uri
»RDEČELASA JULIJA«, ame-
riški film.

IZ KRAJA v kraj

Zopet je na vrsti Benedikt, prijazen kraj ob severni magistrali. V pisarni benediške šole smo se tokrat pogovarjali z Alojzjem Guzejem, Ivanom Kerecom in Heleno Skamlič. Tudi to pot smo se dotaknili nekaterih perečih krajevnih problemov, ki terjajo rešitve. Pripovedovali pa so nam tudi o uspehih, ki jih kaže zabeležiti. Sicer pa prepustimo besedo kar njim.

VEDNO VEČ KMETOV PRIHAJA K NAM

Benediško območje je najbolj pripravno za živinorejo. Tega se zavedajo tako kmetje in obrat kmetijske zadruge, saj se oboji čedalje bolj usmerjajo v to gospodarsko panogo neglede na to, da jim nekatere vrste živine še trenutno ustvarjajo izgubo, ki pa jo bo mogoče zmanjšati z določenimi ukrepi, ki jih KZ Lenart predvideva. Na združnem obratu se po pripovedovanju Ivana Kereca najbolj obnesejo krave mlekarice. Pri njih ni izgube, saj so na tem obratu imeli že v letošnjem I. polletju precejšen čistji dohodek, ki ga je ustvarila ta živina. Kmetje, ki se pred leti nasploh niso kdove kako navduševali za pogodbeno sodelovanje, so danes drugačnega mišljenja. Vzemimo samo za primer tale podatek. V gospodarskem letu 1962 do 1963 so na združnem obratu v Benediktu plan živinorejske kooperacije preseglji za 103 odstotke, pri prašičih pa celo 137. Poleg tega dejstva se velik napredek kaže tudi v tem, da se čedalje več kmetov oglašja zaradi sklenitve pogodbe v pisarni združnega obrata, ne da bi jih bilo potrebno predtem obiskovati na domu. Tov. Kerec meni, da je v tem zlasti letos opaziti velik napredek, kar kaže, da kmetje čedalje bolj čutijo živo potrebo za sodelovanje z zadrujo. Seveda pa je še vedno precej takih, ki so jih letos pozimi obiskovali kmetijski strokovnjaki tega obrata in jim tolmačili potrebo in ekonomičnost kooperacije.

V Benediktu na združnem obratu vzporedno z razvojem živinoreje skrbijo za kvalitetno krmno bazo, ki je pogoj za kvaliteto

živine. Zato se čedalje bolj usmerjajo na sajenje travnih mešanice in koruze, ki jo zlasti porabijo za prašiče. Letos so na primer pridelali 130 tisoč kg koruze v zrnju, na eni tri hektarski površini je bil pridelek 110 mtc, kar je mnogo nad predvidevanji. Na zadruji računajo, da bo letos koruza dala dobiček, pa tudi travništvo obeta višji dohodek. Sicer pa menijo, da združni obrat v Benediktu kot celota letos ob koncu leta ne bo posloval z izgubo.

BOGAT PRIDELEK KROMPIRJA

Benediški kmetje so letos imeli, kakor kaže, rekorden pridelek krompirja. Bajе take letine ni bilo celih 10 let. Sicer je še sreča, da je bil tak pridelek krompirja, saj je nadomestil izpad v sadjarski proizvodnji, ki je letos na tem območju docela zatajila. Kljub sadni letini pa odkup ni bil slabši. Kmetje so na veliko prodajali krompir. V Benediktu so odkupili letos kar 79 ton krompirja, kar je veliko nad planom. Toliko krompirja niso odkupili nekaj let. Kmetje so prodajali krompir zaradi dobre letine, pa tudi zato, ker drugih pridelkov za prodajo niso imeli, denar jim je pa seveda potreben. Plan odkupa so preseglji tudi pri ovsu, ki je kakor kaže, prav tako dobro obrodil. Seveda pa je razumljivo, da so odkup preseglji v živinoreji. Zadnji čas združni obrat daje kmetom nedopitano živino v nadaljnje pitanje. Tisti kmetje, ki nimajo denarja za dokončno pitanje svoje živine, jo lahko prodajo preden živina doseže predpisano težo. Zadruga jim plača ustrezní znesek, sami pa isto živino naprej pitajo do odgovarjajoče teže. Tako zadruga pomaga takrat, ko so kmetje te pomoči najbolj potrebni. Seveda pa na zadruji dajejo nedopitano živino v pitanje tudi drugim kmetom.

ŽIVINOREJA TUDI V PRIHODNJE NA PRVEM MESTU

Glede na pogoje, ki v Benediktu obstajajo, bodo tudi v prihodnjih letih, kakor določa sedemletni perspektivni plan KZ Le-

nant, posvetili vso skrb razvoju živinoreje. Ze v prihodnjih dveh letih nameravajo zgraditi dva hleva za večje število krav molznic. Za enkrat imajo v Benediktu 48 krav molznic, na združnem obratu pa redijo trenutno tudi nad 100 pitancev. V prihodnjih letih se bo število molznic nekajkrat povečalo.

Vzporedno z rastjo števila živine v socialističnem sektorju se bo moral nujno povečati tudi stalež živine pri zasebnikih, kjer je še vedno čutili precejšen padec.

ZADRUŽNI DOM OBTOŽUJE

Pa ne samo združni dom. Tudi Benedičani obtožujejo tako občino in vse tiste, ki nosijo del krivde za to, da v Benediktu že več kot 10 let stoji zgradba, ki

Pred kakimi tremj meseci so zaradi prestavitve električne napeljavne in gasilske sirene odkrili dobršen kos strehe. Od takrat dalje pa je streha odkrita in dež nemoteno namaka ostreže in zidove. Zakaj uničujemo že itak uničeno? Upajmo, da se bo vse popravilo in da bo prihodnje leto v Benediktu stal končno sodoben združni dom s trgovino, pošto in stanovanji in da bomo lahko objavili namesto današnje slike, bolj privlačno.

NA VIDIKU JE KULTURNI IN POSLOVNI CENTER

Te dni pospešeno urejajo zunanost kulturnega doma. Namepravajo pa urediti tudi notranost. Predvsem bodo poglobili oder, položili nov pod in zgradili garderobe. Za vse bodo potrebovali najmanj 350 tisoč din. Za sredstva pa se ne bodo obrnili na občino kot je to večkrat običajno, ampak jih nameravajo kar sami zbrati deloma iz krajevnega prispevka, deloma pa s prostovoljnimi prispevki občanov. Nekaj bo primaknila tudi blagaj-

BENEDIKT

ničemer ne služi, kvečjemu upravičenemu spotikanju domačinov, zlasti pa tujecev, ki se dnevno vozijo mimo po severni magistrali. Pred kratkim smo lahko zopet prebrali v »Večeru« sestavek o tej naši občinski sramoti, če jo tako imenujemo. Res je, letos se je v občini Lenart mnogo napravilo, verjetno več kot vsa prejšnja leta, vendar vse to ne opravičuje tega, da bi ne bilo mogoče več storiti. Vemo za glavni vzrok, zakaj delo pri obnovi združnega doma v Benediktu ni šlo z mrtvega tira. Ni kriva občina, niti gradbeno podjetje, kot večina trdi. V glavnem je bilo vse do pred kratkim krivo togo gledanje sanitarne inšpekcije marijorskega okraja, ki je ugotovila, da voda ne odgovarja potrebnim pogojem in, zato naj ne bi obnavljali. Vprašujemo se lahko, kako to, da doslej od iste vode v Benediktu še ni nihče umrl, čeprav jo pijejo že vrsto let. Sicer pa pustimo to ob strani. Kakor smo izvedeli, je končno dovoljenje za uporabo vode oz. izvirkva v neposredni bližini združnega doma izdano. Gradbeno podjetje Lenart pa dovažja zadnji material.

na prosvetnega društva iz kate-re so že doslej precej financirali za nabavo gradbenega materiala.

Z dokončno obnovo združnega doma in kulturnega doma bo na križišču ob severni magistrali nastal nov kulturni in poslovni center Benedikta. Seveda pa za tak center nista dovolj samo lepo urejena domova kulture in trgovine, temveč bo potrebno razmišljati tudi o smotrni in estetski ureditvi okolice. Čas bo, da se kmalu določi lokacija za tehtnico in mesto za živinske sejme. Na tem mestu bodo po mnenju naših sogovornikov v prihodnjih letih uredili lep park. Prestavili naj bi tudi električno omrežje in v trikotniku med združnim domom in kulturnim domom zgradili spomenik mladinskim delovnim brigadam, ki so gradile severno magistralo med Lenartom in Benediktom. Pobudo za postavitev spomenika je dala benediška mladina na enem izmed zadnjih sestankov. Vsekakor je to zamisel potrebno toplo pozdraviti. Od takrat, ko smo zadnjič pisali o Benediktu, se je število interesentov za gradnjo stanovanjskih poslopj povečalo od 6 na 8. Zato ne kaže odlašati z lokacijskim dovoljenjem.

Urejuje uredniški odbor: Ernest Smid, predsednik — Člani: Edo Zorko, Mirko Košmerl, Jelka Firbas in Tone Stefanec — Odgovorni urednik Tone Stefanec — Uredništvo in uprava Lenart, Radgonska cesta 9 — Izhaja stalno na 8 straneh drugi in četrti četrtek — Letna naročnina 400 din, inozemstvo 800 din — Tekoči račun pri podružnici NB Maribor štetv. 601-11-608-103 — Ime: Občinski odbor SZDL Lenart — »Domače novice« — Tiska ČP »Celjski tisk« Celje